

Csillagórák

Kölcsey Ferenc himnuszában a magyar nép zivataros századaiból fordult Istenhez segítségért. Megrendítő eredményre jutunk, ha összehasonlítást készítünk arról, történelmünkben mennyi idő telt el napfényesen, mennyi zivatarosan; mennyi volt a békének, a fejlődésnek boldogulást hozó időszaka, s mennyi a kívülről reánk szakadt katasztrófáké vagy éppen a belső romlásé. Amikor az angolok öntudatosan emlegetik, hogy őket utoljára 1066-ban szállták meg idegen hódítók, akkor közép-európai, vagy éppen magyar történelmi tudásunkkal szívesen visszavágnánk: élnének csak itt, Európa szívében, a népek országútjának kereszteződésében, akkor bizonyára ők is tudnák, mit jelent az idegen hódítás s mit a felszabadulás az elnyomó hatalmaktól.

Hiszen történelmünk nemcsak az idegen megszállásoké, hanem a függetlenségi harcoké is. Többségük kudarccal végződött. Mégis — s ez jellemző a nemzet történelmére — éppen ezekben a szabadságharcokban, az idegen hódítók elleni összefogásban bontakoztak ki az ország népének legszebb értékei: az összefogás, az önzetlenség, sőt az áldozatkészség. E korok hősokeket adtak és szenteket, akik valóban „életüket s vérüket” áldozták a hazáért. De a kiemelkedő személyiségeknél is fontosabb talán az, hogy az ország egésze múlta felül ilyenkor önmagát, s vált képessé rendkívüli teljesítményekre. A nemzet egyetlen emberként állt ilyenkor talpra, s adott példát hazaszeretettől, emberségből, kitartásból, hűségből.

Ha történelmünkre gondolunk, fontos, hogy ne csak a fényes és gazdag, fölfelé ívelő korszakokra emlékezzünk, hanem a fölkelések s elbukások csillagóráira is. A végvári harcok, Rákóczi szabadságharca, 1948-49 és 1956, ha csak villanásokra is, de felragyogtatták mindazt az értéket, amire az ember képes, akkor is, ha magyar.

Nem az akkori hősokeknek — nekünk fontos az, hogy emléküket híven és hitelesen őrizzük és továbbadjuk. Az utókor mindig hajlamos arra, hogy saját kénye-kedve szerint alakítsa történelmi emlékezetét. Pedig minden későbbi nemzedék felelős e csillagórákért, történelemben továbbélő sorsukért. Felelős azért, hogy ne hamisítsa meg az akkor történeteket, ne sajátítsa ki magának, hanem nyitott szívvel, előítéletektől mentesen hallgassa meg neki szóló üzenetét.

Lapunk is megemlékezik az 1956-os forradalom négy évtizedes fordulójáról. Jól tudjuk, összeállításunk mennyire töredékes. Ahogyan fájdalmasan töredékes és nemegyszer torzult '56 emléke is. Talán csak arra jó, hogy figyelmünket ráirányítsa az akkor történetekre, majd tágasabban: a nemzet csillagóráira. S hogy ráébredszem felelősségünkre múltunkkal szemben: hitelesen őrizzük-e emlékét, jól gazdálkodunk-e örökségünkkel.